

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Геолого-географічний факультет
Кафедра географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру

Силабус курсу
«Біоресурси та їх охорона»

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 3; годин – 90
Семестр, Рік	6 / 3
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Красеха Єрофей Никифорович; доктор біологічних наук, професор кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру
Контактний телефон	0963708480
E-mail:	erkraseha@gmail.com
Робоче місце	Кабінет біогеографії і географії ґрунтів, кім.103
Консультації	очні консультації: середа з 14.00-15.00

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися наступним чином:
e-mail: erkraseha@gmail.com
телефон: 0963708480
аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предметом вивчення навчальної дисципліни є біосфера Землі і кругообіг в ній речовин, основи еволюції живих організмів і їх систематики, біологічного різноманіття і біосферних ресурсів світу, екологічні особливості географії організмів, основи біогеоценології і аерології, біоми Землі та їх охорона.

Пререквізити курсу: У системі географічних наук тісно пов'язана із наступними навчальними дисциплінами: «Біогеографія з основами екології», «Основи фізичної географії», «Ландшафтознавство з основами ландшафтного планування» та ін. Є вибірковою навчальною дисципліною в системі підготовки здобувача освіти за спеціальністю 106 Географія – ОП «Землекористування і оцінка земель».

Мета курсу – формування знань про біосферу Землі і біосферні ресурси світу, як однієї із сфер географічної оболонки, та її складових – біогеоценозів і біомів та їх охорона.

Завдання курсу – сформувати у студентів сучасне уявлення про біосферу Землі і її роль в глобальних процесах кругообігу речовин, еволюцію живого на планеті і схему класифікації живих організмів, екологічні умови їх існування і розповсюдження, надати студентам інформацію про основи біогеоценології і ареалогії, представити сучасні схеми флористичного і зоогеографічного районування суші, донести і закріпити у студентів знання основних закономірностей в розповсюдженні біомів і дати їм всебічну характеристику, розглянути екосистеми океану і наголосити на проблемах охорони живого на планеті.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- поняття біосфери і її ролі в глобальному кругообігу хімічних елементів на Землі;
- сучасні теорії походження життя і основи систематики живих організмів;
- екологічні чинники географії організмів;
- основи біоценології і ареалогії;
- схеми флористичного і фауністичного районування суші;
- загальні закономірності розповсюдження біомів суші і океану, та їх характеристику;

- проблеми охорони живих організмів і їх угруповань;

вміти:

- оцінити значимість окремих екологічних чинників в розповсюдженні видів та інших систематичних одиниць живих організмів і їх угруповань в різних географічних зонах;
- скласти біогеографічний опис території за наявними літературними і фондовими джерелами;
- провести первинне флористичне обстеження території, вміти зібрати гербарій і визначити систематичну належність рослин за визначниками;
- провести польове дослідження території з проблем щодо охорони живих організмів і біоценозів, скласти звіт з екологічної ситуації в районі досліджень.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (26 год.) та практичних занять (20 год.), організації самостійної роботи студентів (44 год.).

Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та практичних заняттях, але у значній мірі покладається на самостійне вивчення предмета студентами під час семестру. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: словесні (лекція, пояснення); наочні (демонстрація Power Point); практичні (практичні роботи); робота з підручником (під керівництвом викладача, самостійна робота студентів).

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Біосфера і біосферні ресурси. Їх класифікація.

Тема 1. Глобальні проблеми охорони біоресурсів. Людина і природа. Історія відносин.

Тема 2. Первісні мисливці і збирачі - перша екологічна криза. Антропогенна еволюція і її наслідки.

Змістовий модуль 2. Ресурси фіто- і зоосфери і їх охорона

Тема 3. Проблеми охорони тваринного світу. Реакліматизація та акліматизація. Червона книга.

Тема 4. Проблеми охорони лісових екосистем різних природних зон.

Тема 5. Проблеми охорони та відновлення біорізноманіття степових екосистем.

Тема 6. Збереження біорізноманіття у сільськогосподарських угіддях.

Тема 7. Біоресурси морів і океану, їх використання та охорона.

Змістовий модуль 3. Земельні ресурси.

Тема 8. Бережливе відтворення та охорона земельних ресурсів.

Рекомендована література

Основна

1. Красєха Є.Н. Біогеографія з основами екології. Навчальний посібник. Одеса: Астропринт, 2012. 572 с.
2. Кукурудза С.І. Біогеографія. Львів, 2006.
3. Степи України: матеріали до історії заселення та освоєння. Том 1. Автор-укладач Красєха Є. Н. Одеса: Астропринт, 2015. 640 с.
4. Степи України: матеріали до історії колонізації краю Російською імперією. Том 2. Автор-укладач Красєха Є. Н. Одеса: Астропринт, 2015. 304 с.
5. Степи України; проблеми охорони та збереження ландшафтного і біологічного різноманіття. Том 3. Автор-укладач Красєха Є. Н. Одеса: Астропринт, 2020. 740 с.
6. Костюшин В., Куземко А., Онищенко В і др. Південно-Бузький меридіональний екологічний коридор: стислий огляд біорізноманіття та найцінніші території. Чорноморська програма Верландс Інтернешнл. Київ, 2007. 92 с

Додаткова

1. Береговий П. М., Прахов М. М. Ботанічна географія. Київ: Вища школа, 1969. 342 с.
2. Гришко-Богменко Б. К., Морозюк С. С. та ін. Географія рослин з основами ботаніки. Київ: Вища школа, 1991. 256 с.
3. Гришко-Богменко Б. К. Географія рослин України. Київ: Вид-во УДПУ, 1994. 166 с.
4. Кістяківський О. Б., Корнеєв О. П. Посібник з зоогеографії. Київ: Рад. Школа, 1968. 137 с.
5. Дубина Д. В., Вакаренко Л. П., Устименко П. М. Екомережа південної Бессарабії // *Чорноморський ботанічний журнал*. 2007. Том 3. Вип. № 2. С. 70–87.
6. Екомережа Азово-Чорноморського природного коридору /Під ред. Л. Д. Проценка. Київ: Хімджест, 2012. 60 с.
7. Монченко В.И. и др. Природа Украины. Животный мир. Киев: Наукова думка, 1985. 240 с.
8. Природно-заповідний фонд Української РСР. Київ: Урожай, 1986. 224 с.
9. Рослинність УРСР. Вип. 1-4. Київ: Наукова думка, 1971-1974.
10. Червона книга України. Київ: УРЕ, 2009.
11. Шеляг-Сосонко Ю.Р. и др. География растительного покрова Украины. Киев: Наукова думка, 1982. 288 с.
12. Zunino M., Zullini A. Biogeografia. La dimensione spaziale dell'evoluzione. 2nd ed. CEA 2004, 384 p.
13. Bondarieva L.M., Kyrylchuk K.S., Skliar V.H., Tykhonova O.M., Zhatova H.O., Bashtovyi M.G. Population dynamics of the typical meadow species in the conditions of pasture digression in flooded meadows. *Ukrainian Journal of Ecology*. 9 (2). 2019. P. 204–211.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний та періодичний контроль							Сума	
Практичні роботи				Періодичний контроль			Самостійна робота	100
П1	П2	П3	П4	ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3		
10	10	10	10	15	15	15	15	

П1, П2 ... П4—практичні роботи

ЗМ1 – модульний контроль

Підсумковий контроль за дисципліною – залік. Залік складає студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються навчальною програмою дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів.

Для студентів, які набрали впродовж семестру сумарно меншу кількість балів, ніж мінімум для заліку (60) допускається написання реферату за темами лекційних, практичних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна оцінка, або перескладання МК, за яку отримана незадовільна оцінка.

Самостійна робота студентів.

Робота студентів складається з самостійного вивчення з певного переліку тем або тем, що потребують поглибленого вивчення. Самостійна робота (СР) контролюється у вигляді тестів, контрольних робіт, колоквиумів і звітів. Питання з тем, що відведені на самостійне вивчення включені до контрольних заходів. Увесь обсяг СР містить завдання які вимагають від студента систематичну самостійну роботу.

ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика щодо дедлайнів та перескладання: поточні контрольні роботи, підсумковий письмовий контроль здійснюються в аудиторії. У разі відсутності або низького результату усі роботи перескладаються одноразово протягом двох тижнів в день планової консультації (середа, 14.00 – 15.00). Всі індивідуальні самостійні завдання мають бути здані і захищені не пізніше дня напередодні підсумкового контролю. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання відбувається із дозволу деканату факультету за наявності

поважних причин (наприклад, лікарняний). Підсумковий контроль здійснюється в аудиторії на передостанньому тижні. У разі відсутності або низького результату підсумковий письмовий контроль перескладається одноразово на останньому тижні в день планової консультації (середа 14.00-15.00).

Політика щодо академічної доброчесності: неприпустимі списування, студент повинен вільно володіти матеріалом.

Політика щодо відвідування та запізнь: студент не повинен пропускати лабораторні заняття, про відсутність з поважних причин треба заздалегідь інформувати викладача, запізнення не бажані.

Мобільні пристрої: недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом або іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки лабораторних завдань в процесі заняття

Поведінка в аудиторії: творча, ділова, доброзичлива атмосфера.